Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

Електронне наукове видання

№4, 2022

Ужгородський національний університет
Ужгород 2022

УДК 001:34
ISSN 2788-6018

Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Журнал «Аналітично-порівняльне правознавство» включено до переліку фахових видань категорії «Б» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р.) зі спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор

Члени редакційної колегії: Бєлов Д.М. – *д.ю.н., професор*
Берлінгер Деніел – *професор (Румунія)*
Булеца С.Б. – *д.ю.н., професор*
Бєлова М.В. – *д.ю.н., доцент*
Дешко Л.М. – *д.ю.н., професор*
Заборовський В.В. – *д.ю.н., професор*
Лазур Я.В. – *д.ю.н., професор*
Манзюк В.В. – *к.ю.н., доцент*
Менджул М.В. – *д.ю.н., доцент*
Ондрова Юлія – *к.ю.н. (Словацька Республіка)*
Фаркаш Мірча – *професор (Румунія)*
Фрідманський Р.М. – *к.ю.н., професор*

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 8 від 06.10.2022 року

Офіційний сайт: *http://app-journal.in.ua/*

Макетування здійснено у ТОВ «РІК-У»,
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36;
print@rik.com.ua

© Ужгородський національний університет, 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

Андрусяк І.П. ҐЕНДЕРНИЙ ВИМІР ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В КАНАДІ ТА АВСТРАЛІЇ.....**11**

Гарматюк В.О. ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....**17**

Дудник Р. ГЕНДЕРНЕ ПРАВО ТА СИСТЕМА ПРАВА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....**23**

Передерій О.С., Григоренко Є.І. ПРОБЛЕМАТИКА ВТІЛЕННЯ «АНТИОЛІГАРХІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА» В АСПЕКТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....**27**

Навроцька Ю.О. ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВА ЯК ОСОБЛИВА ПРАВОВА ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ВИДИ..... **33**

Попович Т.П. РОЗУМІННЯ ОБОВ'ЯЗКУ ЗГІДНО З ВЧЕННЯМ Г. ХАРТА.....**41**

Абдуллазаде Фюрган Шірали огли УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ РЕСПУБЛІКИ АЗЕРБАЙДЖАН: СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА.....**45**

Маржина А.А. СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР..... **49**

РОЗДІЛ ІІ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Бєлов Д.М., Данко В.Й. ПРИЙНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЇ: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ.....**55**

Бєлова М.В., Данко Д.В., Данко А.В. БІОЮРИСПРУДЕНЦІЯ – ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА СУЧАСНОГО ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОГО ПРАВОЗНАВСТВА.....**59**

Галіахметов І.А. ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ХОСТ-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....**63**

Славко А.С. ПРАВО НА СПОРТ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....**69**

Халюк С.О. КАДРОВІ ПОВНОВАЖЕННЯ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....**75**

Щербанюк О.В., Бзова Л.Г. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЛЕГІТИМНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....**80**

Афоніна О.В. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ГРОМАДЯН, ЩО РЕАЛІЗУЮТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ.....**84**

РОЗДІЛ ІІІ. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Гаврік Р. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ СІМЕЙНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ОРГАНАМИ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ: ПИТАННЯ ЗМІСТУ.....**89**

Гуйван П.Д. ЮРИДИЧНА КВАЛІФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНИХ СТРОКІВ ЗА КРИТЕРІЄМ ЇХНЬОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....**94**

Котенко О.М. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЗА ПОРУШЕННЯ УМОВ ДОГОВОРУ НА ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ.....**100**

Кронда О.Ю., Зосименко О.М. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....**104**

Левицький М.О. ПОНЯТТЯ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....**109**

Погребняк М.В. СВОБОДА ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ (ДОГЛЯДУ) ЩОДО ЙОГО РОЗІРВАННЯ.....**116**

Сердечна І.Л. ДОГОВІР ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ТА СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН.....**121**

Черевко П.П. ЗАГАЛЬНІ ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА АВТОРА В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТВОРУ.....**126**

РОЗДІЛ IV. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Гарагонич О.В. ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАВОЗДАТНОСТІ.....**132**

Манзюк В.В., Заборовський В.В., Орлова О.С. (НЕ)ПОРУШНІСТЬ ПРАВА ВЛАСНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ОКРЕМІ ЕКСПОЗЕ З ПРАКТИКИ ЄСПЛ.....**137**

Турченко Є.І. СТВОРЕННЯ НАУКОВИХ ПАРКІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....**145**

РОЗДІЛ V. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бурка А.В., Боднарук М.І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ В РЕКЛАМІ ПРО ВАКАНСІЇ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....**150**

Гончар Р.В. РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ПОРУШЕННЯ ТРУДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ З ПІДСТАВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СПЕЦІАЛЬНИМИ ЗАКОНАМИ.....**157**

Купрун Є.П. ОСОБЛИВІ ОЗНАКИ ПЕНСІЙНОЇ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.....**163**

Стадніченко С.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ.....**168**

Черниш А.Р. СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ МОЛОДІ, ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ.....**175**

Шаль В.Р. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДОПОМОГ ТА ІНШИХ ВИПЛАТ ПРОКУРОРАМ І ЧЛЕНАМ ЇХ СІМЕЙ.....**181**

РОЗДІЛ VI. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Станіславський В.П. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....**186**

РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Глуховеря К.М. АДМІНІСТРАТИВНА ПРАВОТВОРЧІСТЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ: СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....**191**

Дідик Н.І., Ілюшик О.М. АДМІНІСРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....**195**

Легеза Є.О., Щербина Є.М. ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДИ ЩОДО НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСТВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....**199**

Остапенко О.І., Баїк О.І. ПРО ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ.....**204**

Павлович-Сенета Я.П., Лепіш Н.Я. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....**209**

Самілик Л.О., Динюк А.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ҐЕНДЕРНОГО БАЛАНСУ В СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....**215**

Турчак О.В., Надрага М.С., Гузенко І.І. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА З ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИХ МУЗЕЇВ (КІМНАТ БОЙОВИХ ТРАДИЦІЙ) У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ..... **221**

Хомишин І. СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ ІНФОРМАЦІЇ..... **226**

Шевяков М.О. ПРОФІЛАКТИКА АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК ТА ГРОМАДСЬКУ БЕЗПЕКУ, ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД ЛЮДИНИ..... **231**

Ярема О.Г., Ілюшик О.М. СИСТЕМА ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ..... **237**

Дрофич Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО СКЛАДУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ..... **242**

Турчак А.М. ЧИННІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТУ: УМОВИ ТА ПРАВИЛА..... **248**

Єрохіна Н.А. ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕКЛАМУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ..... **254**

Гарбінська-Руденко А.В., Лямзіна О.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... **259**

Татаренко О.Ю. ДО ПИТАННЯ СТРОКІВ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ..... **264**

РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Айдинян А.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 201-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ..... **268**

Єфтемій С.М. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ..... **274**

Зінсу О.І. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО (СТ. 126-1 КК УКРАЇНИ): ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ..... **279**

Кибиш І.В., Лугіна Н.А. ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТИ..... **287**

Коваль І.Ф., Мартинюк О.В. КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (СТ. СТ. 147, 150) ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ 1960 Р.: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ..... **293**

Кривопускова К.Л. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ ДО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ..... **298**

Кузнецов В.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ДІЯЛЬНОСТІ ЕКСПЕРТА З ПИТАНЬ ПРАВА..... **304**

Пилипенко Д.О. ПРИНЦИП ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ..... **311**

Старко О.Л. СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ ЗАРАЖЕННЯ ВЕНЕРИЧНОЮ ХВОРОБОЮ..... **317**

Чебан О.М. АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ..... **321**

Шуліка В.І. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕНІТЕНЦІАРНИХ СИСТЕМ АНГЛІЇ, ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ, ШОТЛАНДІЇ ТА УЕЛЬСУ..... **326**

РОЗДІЛ IX. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Мулик К.Т. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ..... **332**

Кузнєцов Р.В., Євсєєв П.О. ОСОБЛИВОСТІ ТРАСОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІЧНИХ СЛІДІВ ЗНАРЯДЬ ЗЛАМУ.....**337**

Пчеліна О.В., Пчелін В.Б., Полтавський Е.М. ТАКТИКА НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА ЕЛЕКТРОННІ АКТИВИ, ОДЕРЖАНІ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....**342**

Савченко В.А., Коропецька С.О. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ.....**348**

Самойленко С.В. ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ПРОВОКАЦІЇ ПІДКУПУ.....**353**

Стельмах А.П. СУТНІСТЬ ПРИВАТНОГО СПІЛКУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ.....**358**

Туманянц А.Р., Криворучко Д.В. ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА ПОЧАТОК ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ БЕЗ ДОЗВОЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ.....**364**

Фоміна Т.Г., Рогальська В.В. ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПІДСТАВИ ТА УПОВНОВАЖЕНІ СЛУЖБОВІ ОСОБИ НА ЗДІЙСНЕННЯ..... **371**

Юхименко К.А., Тітко І.А. ВИНЯТКИ З КОНЦЕПЦІЇ «ПЛОДІВ ОТРУЄНОГО ДЕРЕВА»: ЗАСТОСУВАННЯ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ.....**377**

РОЗДІЛ X. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Гнітій А.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ІЗ FRONTEX.....**385**

Горбаченко О. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНІХ ФУНКЦІЙ УКРАЇНИ ТА УГОРЩИНИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ (ЧАСТИНА 2).....**392**

Петруненко Я.В. ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ НЕПРЯМОЇ ЕКСПРОПРІАЦІЇ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО КОНТЕКСТУ.....**398**

РОЗДІЛ XI. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Бундак О.А., Пікалюк С.С., Попов А.А. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДА СОКРАТА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ.....**405**

Романова А.С. ЮВЕНАЛЬНА ПРЕВЕНЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ.....**408**

РОЗДІЛ XII. ВІДГУКИ ТА РЕЦЕНЗІЇ

Ковальчук С.О. РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ГОРОДЕЦЬКОЇ М.С. НА ТЕМУ «ПРЕДМЕТ ВІДАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ».....**412**

CONTENTS

SECTION I. THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Andrusiak I.P. THE GENDER DIMENSION OF THE ACTIVITY OF THE UKRAINIAN WOMEN'S MOVEMENT IN CANADA AND AUSTRALIA..... **11**

Harmatyuk V.O., THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF COMBATING CORRUPTION IN UKRAINE.... **17**

Dudnyk R. GENDER LAW AND THE LEGAL SYSTEM: PROBLEMS OF THEORY AND PRACTICE..... **23**

Perederii O., Hrygorenko E. PROBLEMS OF THE IMPLEMENTATION OF «ANTI-OLIGARCHY LEGISLATION» IN THE ASPECT OF INNOVATIVE TRANSFORMATIONS OF THE LEGAL SYSTEM OF UKRAINE..... **27**

Navrotska Yu.O. INTERPRETATION OF LAW AS A SPECIAL LEGAL FORM OF STATE BODIES ACTIVITY: CONCEPTS, SIGNS, TYPES..... **33**

Popovych T.P. UNDERSTANDING OF OBLIGATION ACCORDING TO H. HART'S DOCTRINE..... **41**

Abdullazada F. PUBLIC PARTICIPATION IN THE LEGISLATIVE PROCESS OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN: THE CURRENT STATE OF LEGAL REGULATION AND PROSPECTS FOR FURTHER DEVELOPMENT OF LEGISLATION..... **45**

Marzhyna A. COMPONENTS OF THE MECHANISM OF NOTARY ACTIVITY: THEORETICAL AND LEGAL DIMENSION..... **49**

SECTION II. CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW

Byelov D.M., Danko V.Y. ADOPTION OF THE CONSTITUTION: GENERAL PRINCIPLES..... **55**

Belova M.V., Danko D.V., Danko A.V. BIOJURISPRUDENCE IS A FUNDAMENTAL PART OF MODERN GENERAL THEORETICAL JURISPRUDENCE..... **59**

Haliakhmetov I. CONTENT CHARACTERISTICS OF THE RIGHTS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AND HOST TERRITORIAL COMMUNITIES..... **63**

Slavko A.S. THE RIGHT TO SPORT IN CONSTITUTIONAL LEGISLATION: A COMPARATIVE ASPECT..... **69**

Khaliuk S.O. PERSONNEL POWERS OF THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE IN UKRAINE..... **75**

Shcherbanyuk O., Bzova L. MODERN ASPECTS OF THE LEGITIMACY OF CONSTITUTIONAL CONTROL IN EUROPEAN COUNTRIES..... **80**

Afonina O. CONSTITUTIONAL AND LEGAL FORMS OF POLITICAL ACTIVITY OF CITIZENS IMPLEMENTED WITH THE HELP OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY: CONCEPTS, TASKS AND FUNCTIONS..... **84**

SECTION III. CIVIL LAW AND CIVIL PROCEEDINGS; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Havric R. FEATURES OF APPLICATION OF METHODS OF PROTECTION OF FAMILY RIGHTS AND INTERESTS BY GUARDIANSHIP AND CARE BODIES: THE QUESTION OF CONTENT..... **89**

Guyvan P.D. LEGAL QUALIFICATION OF CIVIL TERMS ACCORDING TO THE CRITERION OF THEIR CERTAINTY..... **94**

Kotenko O.M. LIABILITY OF THE PARTIES FOR VIOLATION OF THE TERMS OF THE CONTRACT FOR THE PERFORMANCE OF SCIENTIFIC AND RESEARCH WORKS..... **100**

Kronda O.Y., Zosymenko O. M. INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE DURING MARTIAL LAW..... **104**

Levytskyi M. THE CONCEPT OF PROTECTION OF PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF MILITARY PERSONNEL..... **109**

Pohrebniak M.V. FREEDOM OF LIFETIME MAINTENANCE (CARE) CONTRACT REGARDING ITS TERMINATION.....**116**

Serdechna I.L. CONTRACT AS A SOURCE OF LEGAL REGULATION OF CIVIL AND FAMILY RELATIONS.....**121**

Cherevko P.P. GENERAL PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF THE AUTHOR IN THE MECHANISM OF LEGAL PROTECTION OF THE WORK.....**126**

SECTION IV. ECONOMIC LAW, ECONOMIC PROCEDURAL LAW

Harahonych O. ON THE ESSENCE OF ECONOMIC LEGAL CAPACITY.....**132**

Manzyuk V.V., Zaborovsky V.V., Orlova O.S. (NON)VIOLATION OF THE PROPERTY RIGHTS OF BUSINESS ENTITIES: SEPARATE EXPOSITIONS FROM THE PRACTICE OF THE ECTHR.....**137**

Turchenko Y.I. THE CREATION OF SCIENCE PARKS AS A FACTOR IN THE INNOVATIVE ACTIVITY DEVELOPMENT.....**145**

SECTION V. LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Burka A.V., Bodnaruk M.I. LEGAL REGULATORY ANTI-DISCRIMINATION IN JOB ADVERTISING: NATIONAL AND FOREIGN EXPERIENCE.....**150**

Honchar R.V. TERMINATION OF THE EMPLOYMENT CONTRACT FOR VIOLATION OF LABOR DISCIPLINE ON THE GROUNDS PROVIDED FOR BY SPECIAL LAWS..... **157**

Kuprun Ye.P. THE SPECIFIC FEATURES OF THE PENSION FORM OF SOCIAL PROTECTION FOR EMPLOYEES OF THE PROSECUTOR'S OFFICE IN UKRAINE.....**163**

Stadnichenko S.V. PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF EMPLOYMENT OF YOUNG SPECIALISTS.....**168**

Chernysh A.R. SOCIAL INTEGRATION OF YOUTH AS A FORM OF SOCIAL PROTECTION OF YOUTH.....**175**

Shal V.R. THE CURRENT STATE AND PRIORITY TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF LEGISLATION IN THE FIELD OF PROVIDING SOCIAL BENEFITS AND OTHER PAYMENTS TO PROSECUTORS AND THEIR FAMILY MEMBERS.....**181**

SECTION VI. LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCES LAW

Stanislavskyi V. P. LEGAL PROBLEMS OF RATIONAL LAND USING IN CONDITIONS OF ECOLOGIZATION OF AGRARIAN PRODUCTION.....**186**

SECTION VII. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

Hlukhoveria K.M. ADMINISTRATIVE LAW-MAKING IN PUBLIC ADMINISTRATION ACTIVITIES: ESSENTIAL CHARACTERISTICS.....**191**

Didyk N.I., Ilyushyk O.M. ADMINISTRATIVE AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE STATE POLICY OF THE EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE.....**195**

Leheza Ye., Shtcherbyna Ye. APPEALS OF DECISIONS, ACTIONS OR INACTION OF AUTHORITIES REGARDING THE PROVISION OF ELECTRONIC SERVICES IN THE FIELD OF MIGRATION AND CITIZENSHIP IN THE ADMINISTRATIVE COURT.....**199**

Ostapenko O.I., Baik O.I. ON SOME THEORETICAL ASPECTS OF THE ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN ENSURING THE SAFETY OF THE POPULATION..... **204**

Pavlovich-Seneta J.P., Lepish N.Ya. TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE: ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT AND PECULIARITIES OF FUNCTIONING.....**209**

Samilyk L.O., Dyniuk A.A. ENSURING GENDER BALANCE IN FAMILY RELATIONS: NATIONAL AND EUROPEAN EXPERIENCE.....**215**

Turchak O., Nadraha M., Huzenko I. REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE ORGANIZATION OF MILITARY-HISTORICAL MUSEUMS (ROOMS OF COMBAT TRADITIONS) IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE.....**221**

Khomyshyn I. SUBJECTIVE SIGNS OF ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE SPHERE OF INFORMATION CIRCULATION.....**226**

Sheviakov M. O. PREVENTION OF ADMINISTRATIVE OFFENSES AFFECTING PUBLIC ORDER AND PUBLIC SECURITY AS A METHOD OF PROTECTING HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS.....**231**

Yarema O.G., Ilyushyk O.M. SYSTEM OF LEGAL REMEDIES FOR ENSURING INFORMATION SECURITY.....**237**

Drofych Yu.V. PECULIARITIES OF THE LEGAL COMPOSITION OF ADMINISTRATIVE OFFENSES RELATED TO CORRUPTION.....**242**

Turchak S.M. VALIDITY OF THE ADMINISTRATIVE ACT: CONDITIONS AND RULES.....**248**

Yerohina N. INSTITUTIONAL MODEL OF ENSURING COMPLIANCE WITH ADVERTISING RULES: CURRENT STATE AND PROSPECTS FOR IMPROVEMENT.....**254**

Harbinska-Rudenko A.V., Lyamzina O.V. THE CONCEPT AND SIGNIFICANCE OF THE NATIONAL DEBT OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MILITARY STATUS.....**259**

Tatarenko O.Y. ON THE ISSUE OF TERMS IN THE LEGAL REGULATION OF LOCAL TAXES AND FEES.....**264**

SECTION VIII. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL ENFORCEMENT LAW

Aidynian A.V. SOME FEATURES OF THE LEGAL CONSTRUCTION OF THE CRIMINAL OFFENSE PROVIDED ART. 201-2 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....**268**

Eftemij S.M. DEVELOPMENT OF DOMESTIC CRIMINAL LAW REGARDING RESPONSIBILITY FOR ABUSE OF POWER OR OFFICIAL AUTHORITY BY A LAW ENFORCEMENT OFFICIAL.....**274**

Zinsu O.I. DOMESTIC VIOLENCE (ARTICLE 126-1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE): SOME PROBLEMATIC ISSUES OF CRIMINAL AND LEGAL QUALIFICATION.....**279**

Kybysh I.V., Luhina N.A. PREVENTION OF CRIMINAL OFFENSES RELATED TO THE USE OF CRYPTOCURRENCY.....**287**

Koval I.F., Martyniuk O.V. CRIMINAL OFFENSES IN THE SPHERE OF ECONOMIC ACTIVITY (ARTICLES 147, 150) ACCORDING TO THE CRIMINAL CODE OF 1960: HISTORICAL AND LEGAL ANALYSIS.....**293**

Kryvopuskova K.L. SOCIAL CONDITIONING OF CRIMINAL LAW NORMS ON PUBLIC APPEALS TO COMMIT CRIMINAL OFFENSES AGAINST THE FOUNDATIONS OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE.....**298**

Kuznetsov V.V. CRIMINAL AND LEGAL PROTECTION OF THE ACTIVITY OF A LEGAL EXPERT.....**304**

Pylypenko D. THE PRINCIPLE OF DIFFERENTIATION AND INDIVIDUALIZATION OF EXECUTION OF PUNISHMENTS.....**311**

Starko O. SUBJECTIVE SIGNS DISEASE OF VENEREAL INFECTION.....**317**

Cheban O.M. ANALYSIS OF CERTAIN LEGISLATIVE CHANGES TO CRIMINAL CODE OF UKRAINE THROUGH ARMED AGGRESSION OF THE RUSSIA.....**321**

Shulika V.I. COMPARATIVE LEGAL CHARACTERISTICS OF THE PENITENTIARY SYSTEMS OF ENGLAND, NORTHERN IRELAND, SCOTLAND AND WALES.....**326**

SECTION IX. CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSICS; FORENSIC EXAMINATION OPERATIONAL SEARCH ACTIVITIES

Mulyk K.T., THEORETICAL ASPECTS OF THE BEGINNING OF PRE-TRIAL INVESTIGATION.....**332**

Kuznetsov R., Yevseev P. FEATURES OF TRACELOGICAL STUDY OF DYNAMIC TRACES OF BREAKING TOOLS.....**337**

Pchelina O.V., Pchelin V.B., Poltavskyi E.M. TACTICS OF SEIZING ELECTRONIC ASSETS OBTAINED BY CRIMINAL MEANS IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....**342**

Savchenko V.A., Koropetska S.O. PROSPECTIVE AREAS OF IMPROVEMENT OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE.....**348**

Samoilenko S.V. CIRCUMSTANCES TO BE ESTABLISHED DURING THE INVESTIGATION OF BRIBERY PROVOCATION.....**353**

Stelmakh A. THE ESSENCE OF PRIVATE COMMUNICATION IN THE CRIMINAL PROCESS: SEPARATE THEORETICAL-LEGAL AND APPLIED ASPECTS.....**358**

Tumaniants A.R., Kryvoruchko D.V. ABUSE OF THE RIGHT TO INITIATE SEPARATE INVESTIGATIVE (SEARCH) AND UNDERCOVER INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS WITHOUT THE PERMISSION OF AN INVESTIGATING JUDGE.....**364**

Fomina T.H., Rogalska V.V. DETENTION OF A PERSON UNDER THE MARTIAL LAW: GROUNDS AND AUTHORIZED OFFICIALS FOR IMPLEMENTATION.....**371**

Yukhymenko K.A., Titko I.A. EXCEPTIONS TO THE CONCEPT OF «FRUIT OF THE POISONOUS TREE»: APPLICATION IN JUDICIAL PRACTICE.....**377**

SECTION X. INTERNATIONAL LAW

Hnitii A.O. INTERNATIONAL LEGAL FRAMEWORKS OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND FRONTEX.....**385**

Horbachenko O. COMPARATIVE-LEGAL ANALYSIS OF THE STRUCTURE OF EXTERNAL FUNCTIONS OF UKRAINE AND HUNGARY: IMPLEMENTATION OF EXPERIENCE (PART 2).....**392**

Petrunenko I.V. AN EPISTEMOLOGICAL APPROACH TO THE STUDY OF THE FEATURES OF INDIRECT EXPROPRIATION IN THE MODERN REALITIES OF THE INTERNATIONAL LEGAL CONTEXT.....**398**

SECTION XI. THE PHILOSOPHY OF LAW

Bundak O.A., Pikaliuk S.S., Popov A.A. USE OF THE SOCRATIC METHOD IN TRAINING LAWYERS.....**405**

Romanova A.S. JUVENILE PREVENTION DURING THE WAR: FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF POWERS.....**408**

SECTION XII. REVIEWS

Kovalchuk S.O. REVIEW OF THE MONOGRAPH BY M.S. HORODETSKA. ON THE SUBJECT OF KNOWLEDGE IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....**412**

УДК 343.9
DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.52

ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТИ

Кибиш І.В.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти
Державний податковий університет
https://orcid.org/0000-0002-3327-8020
irynakybysh10@gmail.com

Лугіна Н.А.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінальної юстиції
Державний податковий університет
https://orcid.org/0000-0001-6005-2943
natali.lugina7@gmail.com

Кибиш І.В., Лугіна Н.А. Запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти.

Відзначено важливість правового захисту та забезпеченню запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти. Коротко проаналізовано історію становлення правового регулювання використання криптовалюти в Україні. Проведено аналіз Закону України «Про віртуальні активи» та визначено певні його недоліки.

Криптовалюту запропоновано вважати одним з видів віртуальних активів, а саме цифрової валюти (електронних коштів), емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні, застосуванні криптографічних методів захисту.

Вказано, що діяльність щодо запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, повинна бути надзвичайно різноманітна, зважаючи на те, що порушення обігу криптовалюти з часом будуть проникати у всі більші сфери суспільного життя, та потребуватимуть адекватних заходів.

Визначено поняття та основні види загально-соціальних засад запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні. Вказано, що така попереджувальна діяльність є гуманним засобом підтримки безпеки країни та правопорядку. До таких віднесено перевірку державного регулювання ринку віртуальних активів, контроль за діяльністю учасників ринку віртуальних активів, виявлення криміногенних чинників у юридичних особах, де найчастіше учиняються правопорушення, пов'язані із використанням криптовалюти; вироблення типових для всіх учасників ринку віртуальних активів правил використання криптовалюти та інші.

Здійснення загально-соціальних засад запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні, поряд із захистом суспільства від цих посягань, уберігає правопорушників від учинення більш тяжких правопорушень, і тим самим позбавляє їх від тяжкого кримінального покарання.

Проаналізовано спеціально-кримінологічні заходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти. Підкреслено, що такі заходи передбачають створення оптимальної системи виявлення фактів цих правопорушень, виявлення осіб, які учиняють такі дії. Для цього необхідно досягти такого становища, коли функціонуватиме максимально можлива кількість джерел інформації щодо правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти.

Індивідуальні підходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, передбачають роботу уповноважених органів з окремими індивідами. Формами індивідуальної профілактики виступають вивчення особи потенційних правопорушників, опитування осіб, спостереження та інші заходи. Важливим заходом індивідуальної профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, є створення банку даних про осіб, які вчинили правопорушення у вказаній або суміжних сферах.

Ключові слова: криптовалюта, запобігання, профілактика, кримінальні правопорушення, загально-соціальних засади, спеціально-кримінологічні заходи, індивідуальні підходи.

Kybysh I.V., Luhina N.A. Prevention of criminal offenses related to the use of cryptocurrency.

The importance of legal protection and ensuring the prevention of criminal offenses related to the use of cryptocurrency was noted. The history of legal regulation of the use of cryptocurrency in Ukraine is briefly analyzed. An analysis of the Law

of Ukraine "On Virtual Assets" was carried out and some of its shortcomings were identified.

Cryptocurrency is proposed to be considered one of the types of virtual assets, namely digital currency (electronic funds), the emission and accounting of which is based on asymmetric encryption, the use of cryptographic protection methods.

It is indicated that activities to prevent crimes related to the use of cryptocurrency should be extremely diverse, taking into account the fact that violations of the circulation of cryptocurrency will eventually penetrate into all major spheres of public life, and will require adequate measures.

The concept and main types of general social principles for the prevention of offenses related to the use of cryptocurrency in Ukraine are defined. It is indicated that such preventive activity is a humane means of maintaining the country's security and law and order. These include verification of state regulation of the virtual assets market, control over the activities of participants in the virtual assets market, identification of criminogenic factors in legal entities where offenses related to the use of cryptocurrency are most often committed; development of rules for the use of cryptocurrency typical for all participants of the virtual assets market and others.

The implementation of general social principles for the prevention of offenses related to the use of cryptocurrency in Ukraine, along with the protection of society from these offenses, protects offenders from committing more serious offenses, and thus saves them from severe criminal punishment.

Special criminological measures to prevent crimes related to the use of cryptocurrency are analyzed. It is emphasized that such measures involve the creation of an optimal system for detecting the facts of these offenses and identifying persons who commit such actions. For this, it is necessary to reach a situation where the maximum possible number of sources of information regarding offenses related to the use of cryptocurrency will function.

Individual approaches to the prevention of offenses related to the use of cryptocurrency involve the work of authorized bodies with individual individuals. Forms of individual prevention include studying the identity of potential offenders, interviewing individuals, surveillance and other measures. An important measure of individual prevention of offenses related to the use of cryptocurrency is the creation of a data bank on persons who have committed offenses in the specified or related areas.

Key words: cryptocurrency, prevention, prevention, criminal offenses, general social principles, special criminological measures, individual approaches.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні втручання у використання криптовалюти набуло поширення і характеризується зміною форм, видів, способів. Незаконні дії у сфері використання криптовалюти як достатньо серйозна проблема постала недавно, проте на сьогодні вказані дії мають тенденцію до збільшення. Цей вид правопорушень вирізняється певними особливостями, які утруднюють його правову кваліфікацію, забезпечення безпеки використання криптовалюти, зокрема, відсутністю насилля, а також тим, що потерпілі звичайно не бачать самого правопорушника. Проте збитки від незаконних дій у сфері використання криптовалюти становлять значні суми. Також постійне збільшення збитків свідчить про існування нових проявів незаконних дій у сфері використання криптовалюти.

Стан опрацювання цієї проблематики. Окремі аспекти запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, у останні роки були предметом аналізу таких дослідників як А.С. Бевза, О.О. Григоревська, І.Т. Карпяк, О.В. Корнута, О.М. Орлова, М.В. Пилявка, Т.В. Шевчук та деяких інших. Визнаючи важливість проведених досліджень щодо запобігання вказаним правопорушенням, все ж доводиться констатувати, що вказана проблематика все ще недостатньо досліджена та вирішені всі проблемні питання.

Метою статті є дослідження процесів кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, та формуванням на цій основі теоретичних та практичних висновків із наступною розробкою обґрунтованих наукових пропозицій щодо удосконалення законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Наразі такі поняття як криптовалюта, блокчейн, майнінг, біткойн тощо вже введені у вживання у правове поле України, практика застосування віртуальних активів бере початок приблизно з кінця 2000-х років. Проте правового регулювання використання криптовалюти довгий час не існувало.

У 2010-х роках, зокрема, починаючи із 2014 року, Національний банк України кілька разів надавав роз'яснення щодо криптовалюти. Національний банк України визначив її на той час як грошовий сурогат, який використовуватися як засіб платежу на території України не може, оскільки не має забезпечення реальною вартістю [9; 12].

Крім того, відповідно до ст.ст. 1 та 32 Закону України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року грошовий сурогат як документи у виді грошових знаків, що відрізняються від гривні як грошової одиниці України, та при цьому випущені у грошовий обіг не Національним банком України, та виготовлені із метою здійснення платежів (окрім валюти та валютних цінностей) як засіб платежу в Україні забороняється [5].

У 2017 році вийшла Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні

– Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Було попереджено користувачів про ризики операцій з цими активами: втрата коштів у формі крадіжки, у результаті кібератак, відсутність гарантій повернення інвестованих коштів; шахрайство; складність методів оцінки вартості тощо [10].

Починаючи із 2017 року, до Верховної Ради України було внесено низку законопроєктів з метою легалізації криптовалюти в Україні, зокрема, «Про обіг криптовалюти в Україні» (зареєстрований за № 7183 від 6 жовтня 2017 року) [6], «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» (зареєстрований за № 7183-1 від 10 жовтня 2017 року) [7], «Про токенізовані активи та криптоактиви» (зареєстрований за № 4328 від 5 листопада 2020 року) [8] та інші.

У цих проєктах надавалися різні визначення криптовалюті. Наприклад, відповідно до проєкту «Про внесення змін до Господарського кодексу України з питань обігу віртуальних активів» (зареєстрований за № 9359 від 3 грудня 2018 року) криптоактиви (криптовалюту) було визначено як «віртуальні активи, які являють собою сукупність даних у цифровій формі (набір символів, шифр або код), створених у децентралізованій інформаційній системі, що можуть використовуватися користувачами цієї системи як одиниці обліку та вартості, засоби накопичення та обміну» [4]. Проте жоден із них прийнятий не був.

У 2019 році Кримінальний кодекс України було доповнено ст. 368-5 «Незаконне збагачення», де у ч. 3 надається роз'яснення терміну «активи», під якими варто розуміти не тільки грошові кошти, але й інше майно, у тому числі й криптовалюту як нематеріальні активи [2]. Подібним чином вказаний термін роз'яснюється у і ст. 290 Цивільного процесуального кодексу України для цілей пред'явлення позовів про визнання необґрунтованими активів [11]. Таким чином було офіційно затверджено існування криптовалюти на рівні закону.

Робота над офіційною легалізацією використання криптовалюти продовжувалась, і 17 лютого 2022 року було прийнято Закон України «Про віртуальні активи» [3] (набирає чинності із дня набрання чинності відповідним законом України про особливості оподаткування операцій з віртуальними активами). Серед підстав прийняття цього Закону було визначено, що функціонуванню і розвитку ринку віртуальних активів заважає низка проблем – відсутність правового регулювання, відсутність оподаткування, відсутність правових гарантій захисту права власності тощо.

За нормами п. 1 ч. 1 ст. 1 цього Закону віртуальний актив – це нематеріальне благо, яке є об'єктом цивільних прав, відповідно, має цінову вартість, та виражене сукупністю даних в електронній формі.

Серед недоліків цього Закону можемо визнати те, що у ньому термін «криптовалюта» навіть не згадується. Дійсно, криптовалюта може бути тільки одним з видів віртуальних активів, проте вказаний термін настільки усталений, що варто було б надати йому визначення у Законі України «Про віртуальні активи».

У зарубіжних державах до криптовалюти єдиного підходу також довгий час було (його немає і на сьогодні). Криптовалюту визначають як такі об'єкти: віртуальна валюта, віртуальний товар, електронні кошти, засіб обміну, конвертована валюта, нематеріальна власність, нематеріальний актив, об'єкт приросту капіталу, онлайн-платежі, цінність, подібна до активів та інші.

Криптовалюта – на сьогодні це один з видів віртуальних активів, а саме цифрової валюти (електронних коштів), емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні, застосуванні криптографічних методів захисту.

Отож, сформувавши загальне визначення криптовалюти як виду віртуальних активів та нематеріальних благ, варто надати певні рекомендації щодо кримінологічного запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти.

Серед кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, крім вже зазначеного незаконного збагачення, варто виділити небезпеку вчинення таких правопорушень як шахрайські операції зі створення фінансових пірамід, можливість здійснення незаконних анонімних транзакцій, незаконна легалізація (відмивання), фінансування торгівлі забороненими об'єктами та людськими органами та інші.

Тому діяльність щодо запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, повинна бути надзвичайно різноманітна, зважаючи на те, що порушення обігу криптовалюти з часом будуть проникати у всі більші сфери суспільного життя, та потребуватимуть адекватних заходів. Виходячи з подальших напрямів запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, у відповідних ланках правової системи України повинно бути налагоджено комплексні заходи запобігання.

За усталеною традицією, прийнятою у криміналогії, можна виділити загально-соціальні засади запобігання контрабанди в Україні правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, спеціально-кримінологічні та індивідуальні заходи запобігання цим правопорушенням.

Загально-соціальні засади запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні – один із найбільш гуманних засобів забезпечення правопорядку, підтримки безпеки охоронюваних правом цінностей у цій

сфері. Здійснення загально-соціальних засад запобігання вказаної діяльності, поряд із захистом суспільства від загальних кримінально протиправних посягань, убезпечує також і порушників від подальшого учинення правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, тим самим позбавляє їх від більш жорстких кримінальних покарань.

Основні загально-соціальні заходи щодо запобігання учиненню правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти можна розподілити на групи заходів у певних державних сферах: політичній, економічній, культурно-просвітницькій тощо.

Так, до заходів у державно-політичній сфері (правових загально-соціальних засад запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні) та виявлення чинників цих правопорушень, належать наступні: перевірка державного регулювання ринку віртуальних активів. Вказані заходи повинні здійснюватися відповідно до ст. 16 Закону України «Про віртуальні активи» державою у особі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національним банком України; контроль за діяльністю учасників ринку віртуальних активів; виявлення криміногенних чинників у юридичних особах, де найчастіше учиняються правопорушення, пов'язані із використанням криптовалюти та інші.

До загально-соціальних засад запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні, варто віднести і подальші зімни до нормативно-правового регулювання, які, проте не завжди призводять до покращення ситуації із запобігання цим правопорушенням.

Отже, загально-соціальні засади запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні, передбачають створення оптимальної системи виявлення осіб і фактів цих правопорушень.

Серед кримінологів щодо розуміння спеціальних заходів запобігання (спеціально-кримінологічного, або спеціального запобігання) кримінальної протиправності взагалі та правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти зокрема, немає наразі єдиного підходу.

Спеціально-кримінологічні заходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти на сучасному етапі передбачають усунення детермінантів цих кримінальних правопорушень і включають правові, економічні, соціально-психологічні, організаційні та інші заходи.

Виходячи із цих положень, заходи спеціальної профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, можна поділити на: заходи виявлення, усунення, нейтралізації, блокування криміногенних чинників виникнення та розвитку правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти.

У системі спеціально-кримінологічної профілактики правопорушень, пов'язаних з використанням криптовалюти, можна виділити

– ранню профілактику, яка спрямована на усунення чинників, що негативно впливають на формування особи, – майбутнього порушника у цій сфері, і запобігання переходу його на кримінально протиправний шлях;

– усунення чинників, які обумовлюють конкретні прояви правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти;

– попередження повторних (рецидивних) проявів правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти.

Для ефективного запобігання кримінальних правопорушень, у тому числі й пов'язаних із використанням криптовалюти, у віртуальних соціальних мережах О.П. Бойко пропонує запровадити на законодавчому рівні державний контроль за контентом, а також запровадити і систему недержавного (громадського) контролю [1, с. 47].

На наш погляд, до таких спеціальних заходів профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, варто підходити дуже обережно, оскільки такі заходи знаходять у прямому зв'язку з обмеженням права особи на інформацію.

Важливим серед спеціальних заходів профілактики молодіжної правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти є підвищення рівня правової культури. Розглядаючи правову культуру в контексті виконуваних нею функцій профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, варто зазначити, що вона не є якоюсь абстракцією, а проявляється не тільки у правомірному використанні криптовалюти, але й практично у всьому, та є якісним правовим станом загальної правової культури.

Загальнозапобіжні (загальнопрофілактичні) заходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, за своїм значенням становлять тільки частину цієї профілактики. Тому для досягнення ефективних результатів у запобіганні необхідним є тісне сполучення загальнозапобіжних заходів і заходів індивідуальної профілактики, які мають на меті своєчасне виявлення й вивчення осіб, від яких можна чекати учинення правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти.

Індивідуальна профілактика правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти – це діяльність уповноважених органів з окремими індивідами, конкретними людьми, носіями особливостей особистості, що сформувалися у результаті обставин розвитку, життєдіяльності та виховання, та вчинили чи потенційно можуть вчинити правопорушення у віртуальній сфері. Головний напрям у індивідуально-запобіжній роботі запобігання правопорушень, пов'язаних із використан-

ням криптовалюти – це виявлення таких осіб, які готують учинення вказаних правопорушень, чи подібних правопорушень.

Формами індивідуальної профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, можна визначити наступні: вивчення особи потенційних правопорушників у сфері незаконного використання віртуальних активів; аналіз кримінальних проваджень та інших справ; опитування осіб, спостереження, тестування та подібні заходи; контроль за допомогою оперативно-розшукових засобів та прийомів.

Індивідуальну профілактику правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, варто проводити, якщо відомі цілі і наміри правопорушника, орієнтовно зрозумілі його мотиви.

До індивідуальної профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, належать також і заходи зміни особистісних якостей правопорушника (самовиховання, аутотренінг тощо), оптимізації взаємовідносин порушника з оточуючими (групова психотерапія тощо).

Ще одним важливим заходом індивідуальної профілактики правопорушень, пов'язаних із використанням криптовалюти, є створення банку даних про осіб, які вчинили правопорушення у цій сфері, перебувають на обліку, щодо який відкриті кримінальні провадження тощо. Ці дані варто використовувати під час досудового розслідування, судового розгляду, в установах виконання покарань, після звільнення з останніх, передаючи відповідну інформацію у компетентні органи.

Висновки. Отож, з огляду на проведений аналіз запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, можемо зробити наступні висновки.

Криптовалюту можна визначити як один з видів віртуальних активів, цифрову валют (електронні кошти), емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні, застосуванні криптографічних методів захисту.

Запобігання кримінальної протиправності, пов'язаній із використанням криптовалюти в Україні – складне збірне поняття, у якому відображається теорія й практика специфічної діяльності, яка ставить за мету недопущення вчинення кримінальних правопорушень у цій сфері шляхом усунення їх причин, умов, переривання цієї протиправної діяльності тощо.

Загально-соціальні засади запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти в Україні та подібна попереджувальна діяльність із запобігання є гуманним засобом підтримки безпеки країни та правопорядку, забезпечення безпеки охоронюваних цивільним, кримінальним та іншим правом цінностей. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, на сучасному етапі передбачають створення оптимальної системи виявлення фактів цих правопорушень, виявлення осіб, які учиняють такі дії. Індивідуальні підходи запобігання правопорушенням, пов'язаним із використанням криптовалюти, передбачають роботу уповноважених органів з окремими індивідами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко О.П. Організаційно-правові заходи протидії екстремізму. *Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України*: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (30 вересня 2016 р.) / орг. комітет: І. І. Присяжнюк (голова) та ін. Київ: Національна академія прокуратури України, 2016. С. 47–50.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
3. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. Ст. 1629.
4. Про внесення змін до Господарського кодексу України з питань обігу віртуальних активів: Проєкт Закону України, зареєстрований за № 9359 від 03.12.2018 р. *Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65046.
5. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
6. Про обіг криптовалюти в Україні: Проєкт Закону України, зареєстрований за № 7183 від 06.10.2017 року. *Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684.
7. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: Проєкт Закону України, зареєстрований за № 7183-1 від 10.10.2017 року. *Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710.
8. Про токенізовані активи та криптоактиви: Проєкт Закону України, зареєстрований за № 4328 від 05.11.2020 року. *Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70353.
9. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin: Роз'яснення Національного банку України від 10.11.2014 року. *Національний банк України: Офіційне Інтернет-представництво*. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.

10. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні: Заява Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 30.11.2017 року. *Національний банк України: Офіційне Інтернет-представництво*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329&cat_id=55838.
11. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. (в редакції Закону України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.
12. Щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin» до операцій з торгівлі іноземною валютою, а також наявності підстав для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи іноземної валюти, отриманої від продажу Bitcoin: Лист Національного банку України від 08.12.2014 р. № 29-208/72889. *Бізнес-Бухгалтерія-Право. Податки. Консультації*. 2015. № 37. С. 26.